DUGOROČNO KREDITIRANJE MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA – PRIMJER SPLITSKE BANKE

Mandarić, Tina

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:893773

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

DUGOROČNO KREDITIRANJE MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA – PRIMJER SPLITSKE BANKE

Mentor: Prof. dr. sc. Ljiljana Vidučić **Student: Tina Mandarić**

Split, svibanj, 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD 3
2. KREDITNO U ODNOSU NA VLASNIČKO FINANCIRANJE 4
2.1. Povijesni razvoj bankarstva i vrste banaka u RH 4
2.2. Vrste bankarskih poslova 7
2.2.1. Pasivni bankarski poslovi 9
2.2.2. Neutralni bankarski poslovi 9
2.2.3. Vlastiti bankarski poslovi 10
2.2.4. Aktivni bankarski poslovi 11
2.3. Kreditno nasuprot vlasničkog financiranja 12
2.4. Problemi loših kredita u Republici Hrvatskoj 13
3. ULOGA I ZNAČAJ DUGOROČNOG KREDITIRANJA 16
3.1. Financiranje dugoročnim bankarskim kreditom 16
3.2. Financiranje kreditom u odnosu na leasing 17
4. FINANCIRANJE DUGOROČNIM KREDITIMA – PRIMJER SPLITSKE BANKE 24
4.1. Povijesni razvoj Splitske banke Societe Generale Group 24
4.2. Dugoročni kreditni programi za gospodarstvo Splitske banke Societe Generale Group 25
4.3. Otplata dugoročnog u odnosu na kratkoročni kredit 28
5. ZAKLJUČAK 32
LITERATURA 33
POPIS SLIKA 35
POPIS TABLICA 36

1. UVOD

Kreditiranje, naročito u ovim kriznim vremenima, postalo je vrlo traženo, kako kratkoročno tako i dugoročno. Svako kreditiranje ima svoje prednosti i mane. U ovom radu predmet analize biti će dugoročno kreditiranje. Prikazati će se primjer dugoročne otplate kredita, kao i primjer kratkoročne obrade kredita.

Kod izrade ovoga rada koristiti će se nekoliko različitih znanstvenih metoda. Metodom kompilacije biti će razrađen teorijski dio rada na način da će se prikupljanjem adekvatne literature, odnosno njezinom analizom i sintezom, izraditi temeljna poglavlja u završnom radu. Prilikom odabira glavnih naslova unutar literature koristiti će se deduktivna i induktivna metoda. Još jedna znanstvena metoda koja će biti upotrebljena prilikom izrade rada je metoda deskripcije. Ona će se upotrijebiti za samu interpretaciju ponuđenih podataka koji su dobiveni istraživanjem.

Također, provest će se i istraživanje za stolom s ciljem sakupljanja potrebnih podataka za izradu analiza na temelju kojih će se izvršiti pisanje ovog rada. Komparativna, statistička te matematička metoda u radu poslužiti će za izradu grafova i tablica te za kalkulaciju i pravilnu interpretaciju podataka koji su relevantni za donošenje zaključaka na temelju istraživanja.

U drugom dijelu rada istraživati će se obilježja kreditnog u odnosu na vlasničko financiranje.

Treći dio donosi usporedbu financiranja kreditom u odnosu na leasing.

U četvrtome dijelu predmet analize su dugoročni krediti Splitske Banke Societe Generali Group te su prikazani primjeri kratkoročne i dugoročne otplate kredita.

Peti dio donosi zaključno razmatranje.

2. KREDITNO U ODNOSU NA VLASNIČKO FINANCIRANJE

Banke su financijske institucije koje se osnivaju kao dionička društva te čiji je osnovni predmet samog polsovanja prikupljanje te pribavljanje novčanih sredstava i njihovo usmjeravanje klijentima u obliku kreditnih i nekreditnih plasmana.

„Banke pribavljaju kreditna sredstva i prikupljaju depozite u domaćim i stranim valutama od domaćih i stranih fizičkih i pravnih osoba. Sredstva banaka mogu biti nepovratna, ako su pribavljena emisijom dionica, i kreditna ili povratna u slučaju da su pribavljena u obliku kredita, depozita ili emisijom dužničkih vrijednosnih papira.“[1]

2.1. Povijesni razvoj bankarstva i vrste banaka u RH

Riječ banka označava instituciju za posredovanje i trgovinu novcem. Povijesni razvoj banaka povezan je i s razvojem novca. Razni bankarski poslovi datiraju još iz vremena robovlasničkog sustava u 7. stoljeću prije Krista. U 12. stoljeću bankarstvo se razvija kao zasebna profitabilna djelatnost kroz koju se financirala prekomorska, ali i kopnena trgovina. Prva banka nastala je u Genovi 1401 godine, osim izdavanja zajmova bavila se posredovanjem u platnom prometu između trgovačkih središta. Po uzoru na Italiju u 16. i 17. stoljeću banke se otvaraju i u drugim zemljama.

U Hrvatskoj razvoj bankarstva kao posrednika razmjenjivanja i transakcija dobara, počelo je još od davnih razdoblja 10.stoljeća. No takav način razmjene nije se još u potpunosti mogao nazvati bankarstvom. Naime, sustav još nije mogao niti biti razvijen i sve se svodilo na namirivanje osobnih potreba. Veći pomak dogodio se tek 1846. godine kada je osnovana prva hrvatska štedionica u Zagrebu.

Tada počinje razvoj štednje i ljudi počinju imati veću sigurnost za investiranjem vlastitog kapitala. Nakon Prvog svjetskog rata osnovana je Zagrebačka burza koja je imala veliku ulogu u obavljanju inozemnih transakcija s Njemačkom i Italijom.

[1] Jurman, A. (2007.): „*Pribavljanje izvora sredstava u hrvatskim bankama*“, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol. 28, No. 2, str. 1378

Nakon Drugoga svjetskog rata za sve privatne banke u Hrvatskoj nastupa razdoblje likvidacije, u kojemu se napuštaju tržišni principi u bankovnom poslovanju te se prelazi na administrativno-centralističko planiranje, ne samo u bankarstvu nego i na cjelokupnom gospodarstvu.

Banka postaje državna institucija koja služi kao sredstvo za državno planiranje i upravljanje budžetom. Hrvatski bankarski sustav kao dio jedinstvenog bankarskog sustava državne zajednice u kojoj se Hrvatska nalazila, prolazio je u svom razvoju niz faza i to od faze organizacije po teritorijalnom principu savezne, republičke i lokalne banke. Razlika Hrvatske po pitanju bankarstva u odnosu na druge europske zemlje i zemlje svijeta je u tome što je uvodila određene promjene u skladu sa svojim Ustavom te je tako po članku 53. Hrvatska narodna banka (HNB) proglašena hrvatskom središnjom bankom sa određenim obvezama i odgovornostima od kojih su najvažnije: stabilnost hrvatske valute i opća likvidnost.[2]

Suvremeno bankarstvo karakterizira mnoštvo banaka što je najvećim dijelom rezultat sve zahtjevnijih bankovnih poslova. Prema tomu razlikuju se sljedeće vrste banaka:[3]

- Središnje banke

Osnovni posao središnjih banaka je izdavanje, odnosno emisija novčanica. Iz toga razloga drugi naziv za središnje banke je emisijske ili notne banke. Ponekad se nazivaju i bankom banaka. Središnja banka zauzima centralno mjesto u monetarnom sustavu pojedine zemlje, tj. predstavlja najvišu monetarnu vlast.

Osnovne funkcije središnje banke su reguliranje novčanog optjecaja, kontrola banaka, obavljanje poslova i transakcija za državu, održavanje stabilnosti cijena, briga o likvidnosti, briga za platnu bilancu i sl.

Prva središnja banka bila je Sverige Riksbank, a razvila se iz univerzalnog tipa tadašnjih privatnih banaka. Središnja banka Republike Hrvatske je Hrvatska narodna banka.[4]

[2] Vujčić, B. (2003.): Europska monetarna unija i Hrvatska, Masmedia, str. 123
[3] Srb, V.(2002.): „*Bankarstvo*“, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, str. 17.
[4] Leko, V. (2002.): „*Financijske institucije i tržišta I.“,* Mikrorad d.o.o., Zagreb, str. 21

- Depozitno-kreditne

Depozitno-kreditne banke odnosno komercijalne banke predstavljaju banke kratkoročnog kreditiranja gospodarstva i stanovništva. Postojanje takve vrste banaka je važno jer odobravanjem kredita banke stvaraju novu i povećavaju postojeću novčanu masu koja ima izravan utjecaj na robno novčane odnose, pa time i cjelokupno gospodarstvo zemlje.[5]

- Specijalizirane

Specijalizirane banke su banke koje pružaju samo određene bankovne usluge. Uključuju razvojne i investicijske banke. Specijalizacija bankovnog poslovanja omogućuje bankama smanjenje rizika, učinkovitije zadovoljavanje potreba klijenata, jednostavniju opskrbu potrebitim sredstvima te kadrovsku ekipiranost. U Republici Hrvatskoj, zbog maloga tržišta, posluje mali broj specijaliziranih banaka. Uglavnom posluju univerzalne banke.[6]

- Univerzalne banke

Univerzalne banke, za razliku od specijaliziranih, bave se velikim brojem bankovnih poslova, odnosno pružaju velik broj bankovnih usluga. Aktivnosti univerzalnih banaka obuhvaćaju novčano, devizno, međubankovno i tržište kapitala. Glavni razlog pojave takvih banaka je porast dobiti, tj. pretpostavka da će veći broj bankovnih usluga ostvariti veću dobit.[7]

- Štedionice

Štedionice su uglavnom manje novčane institucije čija je glavna zadaća prikupljanje štednje kako bi ista mogla postati značajan izvor sredstava. Obuhvat usluga koje štedionice obavljaju je sužen u odnosu na banke. Štedionice izdaju garancije, iznajmljuju sefove, trguju za svoj račun i slično.[8]

[5] http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/K/Komercijalne-banke (20.05.2016.)
[6] http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/S/Specijalizirane-banke (20.05.2016.)
[7] http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/U/Univerzalne-banke (20.05.2016.)
[8] http://hr.wikipedia.org/wiki/Kreditna_institucija (20.05.2016.)

2.2. Vrste bankarskih poslova

Banke imaju posebno mjesto i ulogu jer predstavljaju specijalizirane institucije čija je osnovna funkcija da opskrbljuju reprodukciju dovoljnom količinom novca i kredita. Prema tome, bankarstvo kao specifična privredna djelatnost određena je vrstom i sadržajem bankarskih poslova i institucija što čini cjelinu bankarskih poslova.

Kad se uzme cjelokupna djelatnost banaka, lako zapažamo da se kroz sve njene funkcije i poslove provlači jedna zajednička karakteristika, i pri tome mislimo na uzimanje i davanje kredita i posredovanje u novčanim plaćanjima u privredi i društvu. Bankarski poslovi su raznovrsni i mnogobrojni, čime se dolazi do potrebe da se bankarski poslovi grupiraju u određene kategorije.

Bankovne usluge su primanje novčanih depozita i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava u svoje ime i za svoj račun.[9]

Bankovne usluge u RH može pružati:

- Kreditna institucija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja je od Hrvatske narodne banke dobila odobrenje za pružanje tih usluga.
- Kreditna institucija iz države članice Europske unije i države potpisnice Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru koja u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama osniva podružnicu na području Republike Hrvatske ili je ovlaštena neposredno pružati bankovne usluge na području Republike Hrvatske.

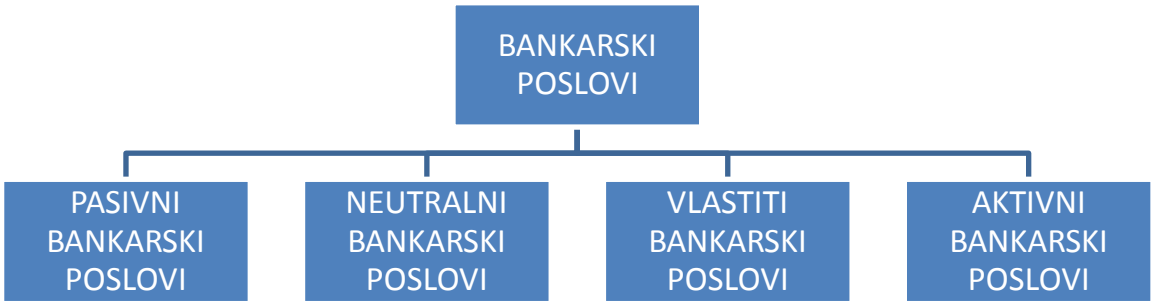
- Podružnica kreditne institucije iz treće države koja je od Hrvatske narodne banke dobila odobrenje za pružanje bankovnih usluga na području Republike Hrvatske.

[9] Filipović, I. (2014.): „*Računovodstvo financijskih institucija*“, Ekonomski fakultet Split, Split., str. 6.

Suvremeno bankarstvo danas poznaje veoma različite vrste bankarskih poslova koji se sa aspekta položaja i uloge banaka svrstavaju u četiri grupe (Slika 1.) :

1. Pasivni bankarski poslovi
2. Neutralni bankarski poslovi
3. Vlastiti bankarski poslovi
4. Aktivni bankarski poslovi [10]

Slika 1. Bankarski poslovi

Izvor: autor

[10] http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5713 (14.08.2016.)

2.2.1. Pasivni bankarski poslovi

Pasivni bankarski poslovi su po kriteriju funkcionalnosti poslovi mobilizacije i koncentracije sredstava kojima banka privlači sredstva u kreditni sistem, a s obzirom na to da ih pribavlja od drugih, sa stajališta bilance oni predstavljaju dug banke i nalaze se u njenoj pasivi. U pasivne poslove se ubrajaju:

- primanje uloga na viđenje
- primanje depozita
- izdavanje obveznice te drugih vrijednosnih papira
- reeskontiranje mjenica
- primanje kredita od drugih banaka
- ostali poslovi koji po svom karakteru spadaju u poslovne bankarske poslove[11]

2.2.2. Neutralni bankarski poslovi

Neutralni (uslužni) bankarski poslovi, nazivaju se još indiferentni posrednički ili uslužni poslovi, su najstariji bankarski poslovi u kojima se banka ne javlja niti kao dužnik ni kao povjeritelj.

Banka obavljajući ovakvu vrstu poslova ne ostvaruje ni aktivnu ni pasivnu kamatnu stopu, već za obavljeni posao naplaćuje proviziju. Potpuna podjela neutralnih bankarskih poslova može se predstaviti na sljedeći način:[12]

[11] http://limun.hr/main.aspx?id=33024&Page (14. 08. 2016.)
[12] http://www.ekonomija.ac.me/sites/ekonomija.bild-studio.me/files/multimedia/fajlovi/obavjestenja/2013/05/neutralni_bankarski_poslovi.pdf (14.08.2016.)

1. Posrednički bankarski poslovi:
    - Poslovi platnog prometa u zemlji
    - Poslovi platnog prometa u inozemstvu
    - Inkaso poslovi
    - Bankarske garancije
2. Komisionarski bankarski poslovi:
    - Poslovi emisije HOV
    - Devizno-valutni poslovi
    - Savjeti, informacije –consulting
    - Depo poslovi
    - Faktoring poslovi
    - Leasing poslovi
    - Poslovi osiguranja

2.2.3. Vlastiti bankarski poslovi

Vlastiti bankarski poslovi su bankarski poslovi koje banka obavlja u svoje ime i na svoj račun s ciljem ostvarivanja profita. To su poslovi novijeg datuma, a rezultat su razvoja tržišta i gospodarstva te globalizacije uopće.

U vlastite bankarske poslove ubrajaju se:

1. Arbitražni poslovi
2. Burzovne špekulacije
3. Osnivanje industrijskih poduzeća ili sudjelovanje u dioničarskim društvima[13]

[13] Katunarić, A. (1988.) : „ *Banka- principi i praksa bankovnog poslovanja*“ , CIP, Zagreb, str. 271

2.2.4. Aktivni bankarski poslovi

Aktivni bankarski poslovi po kriteriju funkcionalnosti kreditni poslovi banaka, koji se sa stanovišta njene bilance javljaju kao plasmani u njenoj aktivi. U tim poslovima banka je vjerovnik, a korisnik kredita dužnik od kojeg ona naplaćuje kamate. Multikreditna struktura banaka bazira se na sistematizaciji kreditnih oblika , prema sljedećim kriterijima: -ročnoj strukturi kredita, - osiguranju kredita, - metodi otplate kredita, - namjeni kredita, - izvorima kreditnih resursa, i prema ostalim oblicima. Ročna struktura ili dospjelost otplate kredita, prema nekim autorima, obuhvaća tri tradicionalna oblika kreditiranja: [14]

1. Kratkoročni oblik kreditiranja
2. Srednjoročni oblik kreditiranja
3. Dugoročni oblik kreditiranja

Kratkoročni krediti imaju rok dospijeća do godine dana, financiraju tekuću aktivnost i likvidnost subjekta i pokriveni su kratkoročnim izvorima. U ove kredite spadaju: eskontni, lombardni, akceptni, rambusni i avalni kredit. Kratkoročnim aktivnim poslovima banka svojim komitentima stavlja na raspolaganje odgovarajuća sredstva plaćanja za obavljanje njihovih tekućih transakcija, a mogu imati fiksirane rokove dospijeća ili klauzulu na zahtjev kada se moraju otplaćivati na zahtjev banaka.

Srednjoročni krediti se odobravaju s rokovima dospijeća od jedne do pet godina, financiraju trajna obrtna sredstva, investicije manjeg obujma, a pokrivaju se iz izvora sredstava koja imaju srednjoročnu dospjelost. U zemljama razvijene tržišne privrede srednjoročni krediti se odnose pretežno na potrošačke kredite, dok se u zemljama u razvoju ovim kreditima uglavnom financiraju ulaganja u obrtna sredstva poduzeća.

Dugoročni krediti imaju rokove dospijeća iznad pet godina, financiraju krupne investicijske i razvojne programe i alimentiraju se isključivo iz dugoročnih financijskih potencijala. U ove kredite spadaju: hipotekarni, građevinski, industrijski i investicijski krediti.

Ipak, bankarski krediti se najčešće, prema roku dijele na kratkoročne (do 1 godine) i dugoročne (preko 1 godine).

[14] http://www.poslovni.hr/leksikon/aktivni-bankovni-poslovi-481 (14.08.2016.)

Ovi su krediti uglavnom vezani za financiranje sektora privrede i dijelom za financiranje stambene gradnje, gdje se velikom obujmu angažiranja resursa i dugih perioda aktivizacije ulaganja prilagođavaju rokovi i ostali uvjeti kreditiranja.

Aktivnim dugoročnim poslovima banka svojim komitentima osigurava vrijednost, odnosno kapital i platežna sredstva zajedno. Prosječni rokovi dospijevanja ovih kredita su od dvije do tri godine, pri čemu je uvjet da ukupno zaduženje ne može probiti razinu originalno ugovorenog duga. Najčešće se koriste za financiranje odgovarajućih privrednih organizacija, a zbog svojih se karakteristika nazivaju kontinuiranim zaduženjem.

S obzirom na različite ekonomske implikacije navedenih vrsta bankovnih kredita, pitanje njihovih izvora predstavlja izuzetno važan aspekt stabilnosti novca.

2.3. Kreditno nasuprot vlasničkog financiranja

Same odluke o financijskim resursima spadaju u skupinu važnih odluka financijskih menadžera. Prilikom nabavljanja sredstava na tržištu izbor sredstva ovisiti će o raspoloživosti sredstava i njihove cijene kao i trenutne financijske pozicije i kredibilnosti, stava menadžera prema riziku te izabrane financijske strategije.

Izvori financiranja mogu se podijeliti prema roku raspoloživosti, prema vlasništvu, te prema porijeklu. Prema roku raspoloživosti izvora dijele se na kratkoročna te dugoročna financiranja. Kod kratkoročnih izvora izvori kratko traju, a raspoloživi su u vremenu do jedne godine. Za razliku od njih dugoročno financiranje karakteriziraju izvori koji traju dugo te su raspoloživi više od jedne godine.[15]

Također, potrebno je naglasiti kako prema vlasništvu izvori financiranja mogu biti vlastiti te tuđi izvori. Pod vlastitim izvorima ulaze i dionički kapitali i partnerski ulozi. Ovdje ne postoji obveza vraćanja te ne postoji rok dospijeća.[16]

[15] Vidučić, Lj. (2004.): „*Financijski menadžment*“, RriF, Zagreb, str.23
[16] Van Horne, J. C. (1993.): *„Financijsko upravljanje i politika: Financijski menadžment*“, MATE: Zagreb, str. 45

Navedeni izvori se koriste za ulaganja sredstava u poslovanje privrednog subjekta na neodređeno vrijeme. Osim vlastitih tu su i tuđi izvori, koriste se za sve kratkoročne i dugoročne obveze. Moraju se vratiti vjerovnicima u određenom roku.

Prema porijeklu izvori financiranja se dijele na unutarnje, odnosno one koje je stvorilo samo poduzeće te na vanjske, one koje financijski menadžment priskrbljuje iz vana.

Kod dugoročnog financiranja ističu se obveznice, krediti na obročnu otplatu te leasing. U tablici 1. prikazana je razlika između kreditnog i vlasničkog financiranja.

Tablica 1. Razlika kreditnog i vlasničkog kreditiranja

KARAKTERISTIKA	KREDITNI IZVORI	DIONIČKA GLAVNICA
Kontrola	Odredbe ugovora o obveznica/ kreditnog ugovora	Pravo glasa
Trošak izvora	Kamate	Dividenda
Porezni tretman troška	Kamate su trošak poslovanja i porezno odbitna stavka	Dividende nisu trošak poslovanja – isplaćuju se iz dobitka nakon obračuna poreza
Posljedice neplaćanja troška	Bankrot	Nema zakonskih posljedica

Izvor: http://www.efos.unios.hr/kreditna-analiza/wp-content/uploads/sites/252/2013/04/3_pojam-i-vrste-financiranja.doc.pdf (20.05.2016.)

2.4. Problemi loših kredita u Republici Hrvatskoj

Kao što je već jasno financijska kriza o kojoj se proteklih godina konstantno govorilo ostavila je utjecaj i na samom porastu dizanja kredita. No, što ukoliko ti isti krediti nisu bili dobri, točnije što ukoliko dovedu do nove krize?!

Zadnja financijska kriza je zbog svoje dubine te međupovezanosti sa subjektima u privredi te društvu imala vrlo široke implikacije na cijelu realnu ekonomiju. Istraživanja o samoj genezi krize kao i mogućim indikacijama problema te mogućnostima oporavka predstavljaju danas jedan od značajnijih interesa. Neka od pitanja vezana su uz reforme financijskog sustava, promjene upravljanja financijskim rizicima, ali i kreditima.[17]

Povijest financijskih kriza pokazala je svu raznolikost njihovih uzroka, sve teškoće u njihovom predviđanju i velike razlike u načinu njihovog rješavanja. Dosadašnja iskustva pokazuju da je financijske krize, ako se promatraju kao opći poremećaji povjerenja, teško predvidjeti, no razmjerno lako rješavati. U tom se slučaju rješenje traži u obnovi povjerenja i vjerodostojnosti tvoraca gospodarske politike.“[18]

Financijske krize su te koje su se kroz ekonomsku povijest pokazale trajnima te se ekonomski model opće financijske krize koristi i za samo tumačenje financijske krize.

„Procikličko povećanje ponude kredita, koje se povećava kad je gospodarstvo u procvatu i smanjuje tijekom ekonomskih usporavanja, vodi krhkosti financijskih aranžmana i povećava vjerojatnost financijske krize.“[19]

Važno je napomenuti kako banke u kojima su prisutni loši postupci kao i sama mjerila pri odobravanju kredita, problemi u podružnicama, povezanim poduzećima ili pak problemi s likvidnošću, česte promjene u upravi i promjene revizora, su jedne od problematičnijih banki. U takvoj situaciji samo kreditiranje postaje upitno.[20] Bankarska kriza zapravo je bila posljedica lošeg upravljanja kreditnim rizicima.[21]

[17] Ilić, M., (2013.): „*Razvoj globalne krize i utjecaj na promjene u financijskom sustavu i gospodarstvu*“, Oeconomica Jadertina, Vol. 3, No. 1, str. 88
[18] Bach, S., Kardum, Ž. (2014.): „*Pouke velikog sloma 1929. i globalne krize 2007*.“, Praktični menadžment, Stručni časopis za teoriju i praksu menadžmenta, Vol. 5,, No. 1, str. 112
[19] Miletić, I. (2009.): „*Makroekonomski i mikroekonomski uzroci nestabilnosti banaka*“, Ekonomska istraživanja, Vol. 22, No. 1, str. 49
[20] Miletić, I. (2009.): „*Makroekonomski i mikroekonomski uzroci nestabilnosti banaka*“, Ekonomska istraživanja, Vol. 22, No. 1, str. 59
[21] Pojatina, K. (2008.): „*Kreditni rizik, kreditni i ekonomski ciklusi u Hrvatskom bankarstvu*“, Ekonomska istraživanja, Vol. 221, No. 4, str. 33

U portfeljima banaka je oko bilijun eura vrijednih loših kredita, definiranih kao plasmani za koje rate nisu plaćene duže od tri mjeseca. Naime, riječ je o enormno velikoj sumi. Možemo vidjeti kako problem lošeg kreditiranja ne obuhvaća samo Republiku Hrvatsku, nego i sve europske zemlje (Tablica 2.). Europski loši krediti vrijede čak 7,3% ukupnog europskog BDP-a. Najlošije stanje je na Cipru gdje je gotovo svaki drugi kredit nenaplativ. Nadalje u Sloveniji taj postotak nenaplativosti kredita iznosi oko 28,4%, u Irskoj oko 21,5%, a u Mađarskoj oko 18,9%. Kada usporedimo s ovim brojkama stanje u Republici Hrvatskoj koje iznosi oko 17%, možemo uočiti kako i Republika Hrvatska ima velikih problema sa samim vraćanjem kredita. Ovo veoma loše stanje može biti uzrok i novoj krizi.

Tablica 2. Loši krediti u Europi

ZEMLJE S NAJVEĆIM POSTOTKOM LOŠIH KREDITA	**ZEMLJE S NAJMANJIM POSTOTKOM LOŠIH KREDITA**
1. Cipar – 50%	1. Norveška – 1,4%
2. Slovenija – 28,4%	2. Finska – 1,7%
3. Irska – 21,5%	3. Velika Britanija – 3%

Nasuprot navedenih zemalja svakako postoje i zemlje koje se mogu pohvaliti sa relativno niskim postotkom loših kredita. Među njima je Norveška u kojoj loših kredita ima svega 1,4%, a potom slijedi Finska sa samo 1,7% loših kredita. Nadalje na toj listi stoji i Velika Britanija s nešto malo manje od 3% te Njemačka sa 3,4%.

3. ULOGA I ZNAČAJ DUGOROČNOG KREDITIRANJA

Kod dugoročnog kreditiranja ističu se emisije obveznicama, kredit na obročnu otplatu te leasing. Kada je riječ o financiranju obveznicama, riječ je o pismenim ispravama kojima se njihov izdavatelj obvezuje da će vlasniku obveznice isplatiti naznačenom dinamikom. Navedeno je naznačeno u obveznici. U klasične obveze ubrajaju se državne, municipalne, hipotekarne, korporacijske kao i obveznice financijskih institucija.[22]

Za razliku od obveznica kredit predstavlja ustupanje određene svote novčanih sredstava i to od strane financijske organizacije kao kreditora. Uz obvezu vraćanja u određenom roku, potrebna je i naplata pripadajuće naknade, odnosno kamate.

3.1. Financiranje dugoročnim bankarskim kreditom

Danas prevladavaju novčani kreditni odnosi kod kojih kreditor (banka ili neka druga financijska institucija) pozajmljuje poduzeću, banci i sl. na određeno vrijeme i pod određenim kreditnim uvjetima pravo raspolaganja njegovim novčanim sredstvima. Bitni elementi novčanog kreditnog odnosa su :

- Ustupanje glavnice novčanih sredstava pod određenim uvjetima
- Vraćanje glavnice novčanih sredstava uvećanih za ugovorenu naknadu (kamatu) u određenom roku
- Povjerenje koje vjerovnik koji daje kredit ima u dužnika koji prima kredit[23]

Poseban značaj za gospodarske subjekte imaju dugoročni krediti koji se koriste radi financiranja dugotrajnih ulaganja u osnovna i stalna obrtna sredstva. Financiranje dugoročnih ulaganja isključivo iz vlastitih izvora često nije moguće ostvariti zbog nedostatnog zadržanog dobitka i amortizacije ili nepovoljnih uvjeta za emisiju dionica. Neophodno je u gospodarskom sustavu mobilizaciju i cirkulaciju slobodnog novca i kapitala, čime se postiže brži razvoj gospodarskih subjekata i gospodarstva. U toj je funkciji dugoročni kredit moćna poluga usmjeravanja i razvoja gospodarstva. Vrlo je važna i mobilizatorska funkcija kredita

[22] Orsang, S. (1997.): „*Financiranje emisijom vrijednosnih papira",* RIFIN, Zagreb, str. 45
[23] Marković, I. (2000.): „ *Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava*" , RRiF, Zagreb, str. 167

putem koje se slobodna i neiskorištena novčana sredstva raznih ekonomskih subjekata prethodno mobiliziraju i plasiraju onim subjektima kojima su potrebna i koji će postići veće financijske i druge učinke.[24]

Nedostaci financiranja kreditima:

- Pribavljanje novčanih sredstava putem kredita uzrokuje eksplicitne troškove financiranja odnosno novčane odljeve po osnovi plaćanja kamata. Međutim, kredit može uzrokovati i implicitne troškove.
- Prekomjerno korištenje kredita dovodi poduzeće u ovisnost o vjerovnicima (bankama i drugim financijskim institucijama) .
- Velika je slabost financiranja kreditima smanjenje kreditne sposobnosti korisnika kredita.
- Porast kreditnih (tuđih) izvora financiranja može uzrokovati insolventnost poduzeća, zbog povećanih obveza u svezi plaćanja glavnice i kamata.
- Koncentracija novca u bankama, sustav bezgotovinskog plaćanja i kreditne multiplikacije omogućava bankama da odobravaju kredite iznad iznosa kod njih deponiranih novčanih sredstava. Na taj se način višestruko „ povećavaju “ depozitna sredstva, odnosno ista depozitna sredstva se koriste za više plasmana.

Trošak (cijena) financiranja dugoročnim kreditom u relativnom smislu je kamatna stopa, a u apsolutnom smislu to je kamata koja se plaća kreditoru za korištenje pozajmljenih sredstava. Što je veća kamata, to je veći trošak financiranja dugoročnim kreditom i obratno.[25]

3.2. Financiranje kreditom u odnosu na leasing

Povećanje kapitala zaduživanjem može se osim emisijom obveznica osigurati i drugim metodama financiranja. Radi se o bankarskim investicijskim kreditima, te leasingu i robnim kreditima. Investicijski krediti jesu oblik izravnog financiranja. Odobravaju ih banke i druge financijske organizacije. Investicijski krediti su , po pravilu , dugovi s višekratnom amortizacijom. Njihova se otplata, najčešće, vrši putem periodičnih anuiteta. Investicijski

[24] Marković, I. (2000.): „ *Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava*“ , RRiF, Zagreb, str. 168

[25] Marković, I. (2000.): „ *Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava*“ , RRiF, Zagreb, str.169. – 171.

kredit kao metoda formiranja dugoročnog duga poduzeća može se suprotstaviti formiranju dugoročnog duga emisijom obveznica.[26]

Leasing je poseban oblik financiranja koji ovisno o odredbama u sklopljenome ugovoru može poprimiti obilježje najma određenog sredstva ili kupoprodaje nekog sredstva.[27] Naziv „leasing“, koji potječe od engleske riječi „to lease“, nameće ideju da se radi o najmu ili zakupu pojedinog sredstva, no nikako se s tim pojmovima ne smije izjednačiti. Ključni razlog je što kod najma imamo dvostrani odnos najmodavca i najmoprimca, dok je kod leasinga prisutan trostrani odnos u kojem sudjeluju dobavljač sredstva ili opreme, korisnik leasinga te davatelj leasinga.

Ugovor o leasingu omogućava korisniku leasinga da uz mjesečnu naknadu na privremenu upotrebu dobije neku opremu, prijevozno sredstvo ili nekretninu potrebnu za rad. Pozitivna značajka leasinga je da u konačnici korisnik leasing financiranja nekog sredstva ne mora postati vlasnik, a kroz ugovoreni period korištenja priskrbio si je tim sredstvom određenu zaradu.[28] *„Financiranja dugotrajne imovine leasingom zasnivaju se u činjenici da je profitabilnost neke imovine u određenom vremenskom razdoblju utemeljena na novčanim primicima na početku razdoblja.“*[29]

Dakle, imovina donosi profit samo ako se kapitalizira, ako je u spoju s radom da bi stvorila novu vrijednost, odnosno profit. Mirujuća imovina donosi samo troškove pa je stoga za poduzetnika vlasništvo luksuz.[30]

Postoje različiti oblici u kojima se leasing pojavljuje u poslovnoj praksi. Sam izbor leasinga ovisi o potrebama zainteresiranih strana koje stupaju u ovaj tip poslovnog odnosa. U praksi imamo nekoliko podjela leasinga o kojima slijedi u nastavku. Prema karakteru i stupnju odgovorne obveze leasing možemo podijeliti na operativni te na financijski leasing.

---

[26] Orsang, S. (1997.): „*Financiranje emisijom vrijednosnih papira“,* RIFIN, Zagreb, str. 118

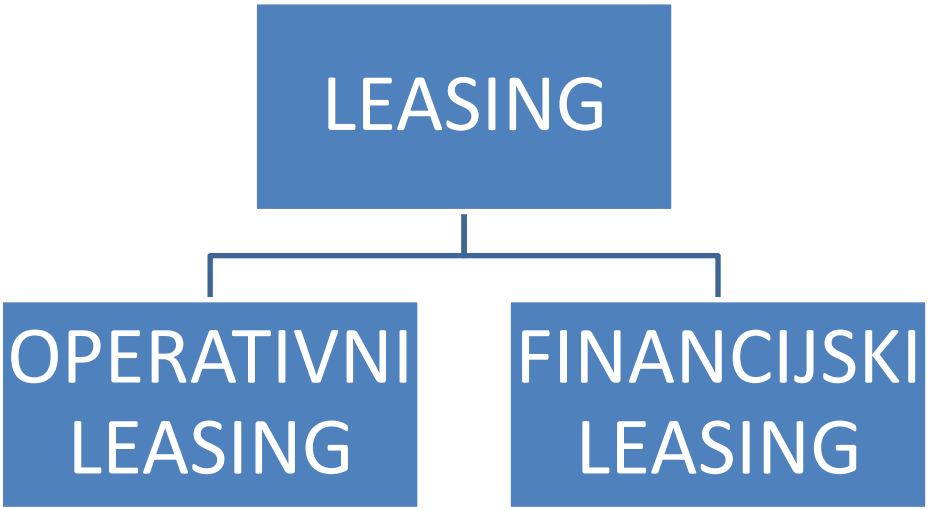
[27]Milić Crnjac, D. (2002.): *„Analitički pristup financiranju dugotrajne imovine putem leasinga“,* Praktični menandžment, Vol. V., br. 2., str. 43

[28] Braovac I., Jurić, M. (2009.): „Leasing u teoriji i praksi“, Centar za računovodstvo i financije, Zagreb, str. 2-15

[29]Milić Crnjac, D. (2002.): *„Analitički pristup financiranju dugotrajne imovine putem leasinga“,* Praktični menandžment, Vol. V., br. 2., str. 43

[30] Vuković, M (2009.).: „Financiranje malih poduzeća“, RIF, Zagreb, str. 5-15

Slika 2. Podjela leasinga

Izvor: autor

Operativni leasing je kratkoročni leasing ugovor koji se može raskinuti u svakom trenutku prema uvjetima koji su navedeni u ugovoru o leasingu.[31] Operativni leasing je značajan po trajanju koje je kraće od ekonomskog vijeka predmeta ugovora, a naknada koju plaća korisnik manja je od vrijednosti predmeta leasinga.

Davatelj leasinga može iz te naknade amortizirati samo dio svojih troškova, a osim toga snosi i sve rizike zastarjelosti i gubitka predmeta leasinga, kao i troškove vezane za održavanje predmeta leasinga, za razliku od financijskog leasinga pri kojem ovi rizici i troškovi terete korisnika predmeta leasinga.

Operativni leasing se obično pojavljuje kada korisnik leasinga treba privremeno, iz sezonskih ili drugih razloga, osigurati povećanje svojih proizvodnih ili uslužnih kapaciteta.[32]

[31] Lukšić, B. (2002.): *„Trgovačko pravo“,* Veleučilište u Splitu, Split, str. 82.
[32] Andrijanić, I. (2001.): *„Vanjska trgovina: Kako poslovati s inozemstvom“,* drugo sopunjeno i izmjenjeno izdanje, Mikrorad d.o.o., Zagreb, str. 627.

Financijski leasing je leasing kojeg karakterizira ugovaranje osnovnog vremena trajanja ugovora o leasingu u kojem ga ugovorne strane ne mogu otkazati.[33]

Ugovor je koncipiran kao „ugovor bez amortizacije“, a to znači da korisnik leasinga nadoknađuje vrijednost financiranog dobra isplatom leasing naknade za vrijeme trajanja ugovora s time da trajanje ugovora u načelu odgovara vremenu gospodarskog iskorištavanja predmeta leasinga.[34]

„Financijskim leasingom rješava se pitanje financiranja određene investicije.“[35] U tom odlučivanju ugovor o leasingu znači alternativno ulaganje vlastitih financijskih sredstava ili uzimanja zajma. *„Financijski leasing karakterističan je i po dugoročnosti ugovora o leasingu i nemogućnosti njegova otkazivanja u tijeku ugovorenog roka uporabe predmeta leasinga.“*[36]

Prednosti financiranja leasinga:[37]

- Poduzeće ne treba unaprijed izdvojiti velika sredstva u gotovini već se sredstva za taj posao planiraju i ostvaruju radom u budućnosti.
- Naknada koja se plaća iz leasing posla ponekad premašuje kupovnu cijenu proizvoda. Bit je da se ista otplaćuje iz prihoda koji se ostvaruju upotrebom navedene opreme, a to je opet jako važno jer omogućava konstantnu likvidnost.
- Ako se neka imovina koristi samo privremeno, sezonski, leasingom se izbjegavaju svi problemi vlasništva imovine koja ne može biti 100% iskoristiva.
- Postupak odobravanja i procjene boniteta najmoprimca skraćuje se u odnosu na kredit ili zajam zbog zadržavanja vlasništva najmodavca nad predmetom leasinga.
- Omogućava fleksibilan način financiranja - leasing daje mogućnost da se započne ili razvije biznis s minimalnim početnim ulaganjem (učešćem). Plan otplate leasing rata može biti podešen tako da odgovara specifičnim potrebama korisnika leasinga.

[33] Lukšić, B. (2002.): „Trgovačko pravo“, Veleučilište u Splitu, Split, str. 87.
[34] Grupa autora (1999.): „Poduzetničko računovodstvo“, Poslovno savjetovanje d.o.o., Zagreb, str. 365.
[35] Andrijanić, I. (2001.): *„Vanjska trgovina: Kako poslovati s inozemstvom“,* drugo sopunjeno i izmjenjeno izdanje, Mikrorad d.o.o., Zagreb, str. 627.
[36] Andrijanić, I. (2001.): *„Vanjska trgovina: Kako poslovati s inozemstvom“,* drugo sopunjeno i izmjenjeno izdanje, Mikrorad d.o.o., Zagreb, str. 627.
[37] Braovac, I., Jurić, M. (2009.).: „*Leasing u teoriji i praksi*“, Poslovni zbornik, Zagreb, str. 43.

Nedostatci financiranja leasinga:

- Konačne cijene leasinga koje na kraju padaju na korisnika posla su mnogo veće jer se u plaćenoj naknadi nalazi cijena dobra, profit kuće i razne ostale pristrojbe.
- Ako fisklana politika nije takva da daje prednost korisniku leasinga tada se leasing poskupljuje.
- Leasing je naročito nepovoljan ukoliko tržišni uvjeti i plasman pojedinih proizvoda naglo dožive promjenu, tj. ako nastanu poteškoće u prodaji proizvoda i usluga koje su vezane za opremu iz leasing posla jer nam dogovorene rate dospijevaju, a istodobno nam prestaju stizati prilivi iz poslovanja. Ukoliko korisnik nije u mogućnosti vratiti opremu, nastupit će bankrot.[38]
- Kratkoročnim leasingom može se izbjegavati zastarjelost opreme, ali takav leasing ima i veću kamatnu stopu od dugoročnog leasinga.[39]

Razlika između financijskoga leasinga i operativnoga leasinga prema zakonskim odredbama čl. 5., očituju se dakle:

- U naknadi koju plaća primatelj leasinga (koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost objekta kao kod financijskog leasinga, ili ne, kao kod operativnoga leasinga)
- U snošenju troškova amortizacije objekta leasinga (koje kod financijskog leasinga snosi primatelj leasinga, a kod operativnoga leasainga snosi ih davatelj leasinga)

Često se naglašava to da je temeljna razlika između financijskog i operativnog leasinga u dužini trajanja ugovora i snošenju troškova i rizika u svezi s predmetom leasinga. Tako se

[38]Braovac, I., Jurić, M. (2009.).: *„Leasing u teoriji i praksi"*, Poslovni zbornik, Zagreb, str. 46.
[39]Gulin, D. i suradnici (2001.): *„Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa"*, Računovodstvo i financije, Zagreb, str. 109.

ističe da je kod financijskoga leasinga ugovoreno trajanje ugovora duže, a rizik i troškove održavanja, prepravaka, osiguranja i sl. snosi primatelj leasinga.

Leasing naknada ugovara se na način da primatelj isplaćuje davatelju leasinga punu vrijednost predmeta leasinga. Ne predviđa se mogućnost otkaza ugovora kroz određeno vrijeme trajanja leasinga. Kod operativnoga leasinga ugovor se sklapa na kraće vrijeme. Usluga leasinga u pravilu obuhvaća troškove financiranja, održavanja, osiguranja i sl. Navedeni troškovi uključeni su u iznos naknade odnosno u obroke leasing naknade.[40]

Robni krediti mogu biti instrument financiranja dijela izgradnje odnosno proizvodnje visokovrijednih osnovnih sredstava ili pak instrument financiranja nabave faktora proizvodnje. Robnim kreditom smatra se svaki dužnički – vjerovnički odnos nastao s temelja kupoprodaje roba i usluga kod kojeg je rok za njegovu likvidaciju produljen iznad devedeset dana. Ako je taj rok kraći od devedeset dana takav se dužničko – vjerovnički odnos smatra tekućim. Naravno da je sa stanovništva strukture kapitala poduzeća značajniji onaj dio robnih kredita kod kojih je rok definitivne likvidacije srednjoročan, dulji od dvije godine.[41]

[40] Brežanski, J. (2008.): *„Ugovor o leasingu – novo zakonsko uređenje“*, Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci Vol. 29 No. 1, Rijeka, str. 7-8
[41] Orsang, S. (1997.): „Financiranje emisijom vrijednosnih papira“, RIFIN, Zagreb, str. 126

Tablica 3. Razlika financijskog i operativnog leasinga

OBILJEŽJA	FINANCIJSKI LEASING	OPERATIVNI LEASING
Rizici i koristi povezani s vlasništvom	Prenose se na najmoprimca	Ne prenose se na najmoprimca
Vlasništvo nad objektom leasinga	Vlasništvo se prenosi na najmoprimca po završetku trajanja najma	Vlasništvo se ne prenosi na najmoprimca.
Opciju povoljne kupnje srdstva	Ima opciju povoljne kupnje sredstva	Nema opciju povoljne kupnjes redstva.
Razdoblje najma	Pokriva veći dio ekonomskog vijeka trajanja sredstva	Ne pokriva veći dio ekonomskog vijeka trajanja sredstva
Ukupna leasing naknada	Veća od vrijednosti predmeta leasinga	Manja od vrijednosti predmeta leasinga
Usluge servisiranja i održavanja predmeta leasinga	Najmoprimac se brine za servisiranja i održavanja predmeta leasinga	Najmodavac preuzima odgovornost za potpuno servisiranje predmeta ugovora
Evidentiranje predmeta leasinga	Najmoprimac evidentira predmet leasinga u svoju dugotrajnu imovinu	Sredstvo ostaje u evidenciji dugotrajne materijalne imovine najmodavca
Amortizacija sredstva leasinga	Amortizaciju sredstva obračunava najmoprimac	Amortizaciju sredstva obračunava najmodavac

Izvor: Braovac, I., Jurić, M. (2009).: „Leasing u teoriji i praksi“, Poslovni zbornik, Zagreb, str. 46.

4. FINANCIRANJE DUGOROČNIM KREDITIMA – PRIMJER SPLITSKE BANKE

4.1. Povijesni razvoj Splitske banke Societe Generale Group

Société Générale – Splitska banka d.d. je hrvatska tvrtka koja se bavi bankarstvom i koja je u 100-postotnom vlasništvu francuske banke Société Générale Group. Ima 113 poslovnica diljem Hrvatske i drži 7,19% udjela u hrvatskom bankarskom sektoru (2009.)

Splitska banka osnovana je 1965. godine pod imenom Komunalna banka sa sjedištem u gradu Splitu. Poslije je preimenovana u Investicijsko-komercijalnu banku, a od 1981. godine postaje dioničko društvo pod novim imenom - Splitska banka d.d.

Godine 1996. Splitska banka je ušla u proces rehabilitacije, po preporuci Hrvatske narodne banke, te je njen dionički kapital ukinut, a banka je dokapitalizirana od strane Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB). Privatizirana je i kupljena od strane UniCredita u travnju 2000. godine. Godine 2002. Bank Austria Creditanstalt AG je na temelju ugovora o kupnji Splitske banke pokrenula proces spajanja svoje podružnice u Hrvatskoj, HVB Croatia, orijentirane na poduzetnike i veće privatne klijente Splitske banke, s težištem na "retail" poslovanju. Nova banka, pod imenom HVB Splitska banka, usluživala je zajedničke klijente jedinstvenim povećanim katalogom proizvoda.

HVB Splitska banka je 2004. godine vrlo značajno proširila svoju mrežu poslovnica (ukupno 31 podružnica) potpisivanjem ugovora s Financijskom agencijom. Mreža HVB Splitske banke obilježena je snažnom penetracijom na području Dalmacije.

Dana 20. travnja 2006. potpisan je ugovor o prodaji HVB Splitske banke francuskoj Société Générale Group čime je banka promijenila naziv u Société Générale - Splitska banka d.d.

Novonastala Societe Generale - Splitska banka je postala dio svjetski renomirane financijske institucije te danas nudi širok spektar sofisticiranih proizvoda i visokokvalitetnih usluga svojim institucionalnim klijentima i građanima.[42]

[42] http://zse.hr/userdocsimages/prospekti/STBA-R-AProspekt-312008111304.pdf (14. 08. 2016.)

4.2. Dugoročni kreditni programi za gospodarstvo Splitske banke Societe Generale Group

Dugoročni krediti imaju rok povrata veći od godinu dana, a mogu biti kunski, devizni te kunski s valutnom klauzulom.

Proizvodi dugoročnog financiranja su:

- financiranje proizvodnje
- investicijsko financiranje
- financiranje nekretnina (izgradnje, dovršenja i sl.)
- financiranje proizvodnje opreme i drugih trajnih dobara
- financiranje nabavke pojedinačne opreme i prijevoznih sredstava
- kreditni programi s poticajima ministarstva i jedinica lokalne samouprave
- kreditni programi za održavanje stambenih zgrada
- financiranje trajnih obrtnih sredstava
- kredit za investicije u poljoprivredi
- sindicirani krediti [43]

U suradnji s Hrvatskom bankom za obnovu i razvoj financiraju programe koji imaju za cilj poticanje razvoja različitih područja gospodarstva Republike Hrvatske. Ova vrsta financiranja ima vrlo niske i poticajne kamatne stope, pomaže konkurentnosti domaćih pravnih osoba na globalnom tržištu te nudi niz programa kao što je Program kreditiranja gospodarstva.

Cilj Programa je kreditiranje:

- ulaganja u modernizaciju proizvodnje, uvođenje novih tehnologija i proizvoda, pokretanje novih proizvodnja, širenje postojećeg poslovanja i izgradnju novih proizvođačkih kapaciteta;
- ulaganja u istraživanja i razvoj novih proizvoda, novih tehnologija, istraživanja tržišta i marketing.

[43] https://www.splitskabanka.hr/mali-poduzetnici/financiranje/krediti/dugorocni-krediti (14. 08. 2016.)

Krediti su namijenjeni za ulaganja u:

- Osnovna sredstva- osnivačka ulaganja, zemljište i građevinski objekti, oprema i uređaji, osnovno stado, podizanje dugogodišnjih nasada

- Trajna obrtna sredstva

Poduzetnici koji koriste kredit po ovom Programu kreditiranja su korisnici odnosno krajnji korisnici kredita ovisno o načinu kreditiranja, a mogu biti:

- trgovačka društva, obrtnici, zadruge i ustanove.

Poslovne banke koje su s HBOR-om ugovorile suradnju (uključujući i Splitsku banku) na provođenju ovog Programa kreditiranja mogu biti korisnici kredita. Poslovne banke dužne su sredstva kredita plasirati krajnjim korisnicima u skladu s Programom.

Sukladno Zakonu o sprječavanju sukoba interesa na snazi su ograničenja kreditiranja poslovnih subjekata u kojima udjele u vlasništvu imaju dužnosnici i članovi njihovih obitelji. Odredbe ovih ograničenja smatraju se sastavnim dijelom programa kreditiranja HBOR-a.
Pravo na kredit ne postoji, već HBOR o svakom zahtjevu donosi posebnu odluku.
HBOR provodi ovaj Program:

- kreditiranjem putem poslovnih banaka

Dokumentirani zahtjevi za kredit podnose se poslovnim bankama koje su s HBOR-om ugovorile suradnju na provođenju Programa. Popis ovih poslovnih banaka je sastavni dio Programa kreditiranja.
Ovisno o odluci nadležnog tijela HBOR-a, poslovna banka i HBOR zaključuju ugovor o kreditu za krajnjeg korisnika. Temeljem ugovora o kreditu između poslovne banke i HBOR-a, poslovna banka zaključuje ugovor o kreditu s krajnjim korisnikom kredita.
Ovisno o raspoloživim sredstvima HBOR-a odnosno rokovima važenja načina kreditiranja uključujući odnosnu provedbenu ugovornu dokumentaciju, Program se može provoditi i:

- kreditiranjem po modelu podjele rizika

Dokumentirani zahtjevi za kredit podnose se poslovnim bankama s kojima je HBOR ugovorio i suradnju na provođenju Programa po modelu podjele rizika.

Pojam, namjena i način kreditiranja te ostale specifične odredbe kreditiranja uz podjelu rizika s poslovnim bankama propisane su u okviru provedbene i ugovorne dokumentacije.

- kreditiranjem podređenim dugom

Dokumentirani zahtjevi za kredit upućuju se izravno HBOR-u.

Pojam, namjena, posebni uvjeti kreditiranja te ostale informacije o kreditiranju podređenim dugom također su dostupne na mrežnim stranicama HBOR-a. [44]

[44] http://www.hbor.hr/gospodarstvo (14. 08. 2016.)

4.3. Otplata dugoročnog u odnosu na kratkoročni kredit

Kod dugoročnih kredita istog iznosa u odnosu na kratkoročni kredit (5000 EUR) pada iznos rate, ali zbog većeg iznosa kamata , poveća se ukupan iznos za otplatu (tablice 4a, 4b, 5a, 5b).

Primjer kratkoročne otplate kredita

Tablica 4.a) Opći podaci kratkoročne otplate kredita

SPLITSKA BANKA

Iznos kredita	5.000,00 EUR	Iznos rate	434,71 EUR
Godišnja kamata	7,90%	Ukupan iznos za otplatu	5.216,53 EUR
Period (mjeseci)	1	Ukupni iznos kamate	216,53 EUR
Broj perioda	12		
Buduća vrijednost	0		
Vrsta kamate	0		

Izvor: autor

Tablica 4.b) Plan kratkoročne otplate kredita

Broj rata	Datum	Iznos rate	Kamata	Otplat.kvota	Stanje glavnice
					5.000,00 EUR
1	1.3.2016	434,71 EUR	32,92 EUR	401,79 EUR	4.598,21 EUR
2	1.4.2016	434,71 EUR	30,27 EUR	404,44 EUR	4.193,77 EUR
3	1.5.2016	434,71 EUR	27,61 EUR	407,10 EUR	3.786,66 EUR
4	1.6.2016	434,71 EUR	24,93 EUR	409,78 EUR	3.376,88 EUR
5	1.7.2016	434,71 EUR	22,23 EUR	412,48 EUR	2.964,40 EUR
6	1.8.2016	434,71 EUR	19,52 EUR	415,20 EUR	2.549,21 EUR
7	1.9.2016	434,71 EUR	16,78 EUR	417,93 EUR	2.131,28 EUR
8	1.10.2016	434,71 EUR	14,03 EUR	420,68 EUR	1.710,60 EUR
9	1.11.2016	434,71 EUR	11,26 EUR	423,45 EUR	1.287,15 EUR
10	1.12.2016	434,71 EUR	8,47 EUR	426,24 EUR	860,91 EUR
11	1.1.2017	434,71 EUR	5,67 EUR	429,04 EUR	431,87 EUR
12	1.2.2017	434,71 EUR	2,84 EUR	431,87 EUR	0,00 EUR

Izvor: autor

Primjer dugoročne otplate kredita

Tablica 5.a) Opći podaci dugoročne otplate kredita

SPLITSKA BANKA			
Iznos kredita	5.000,00 EUR	Iznos rate	225,91 EUR
Godišnja kamata	7,90%	Ukupan iznos za otplatu	5.421,80 EUR
Period (mjeseci)	1	Ukupni iznos kamate	421,80 EUR
Broj perioda	24		
Buduća vrijednost	0		
Vrsta kamate	0		

Izvor: autor

Tablica 5.b) Primjer dugoročne otplate kredita

Broj rata	Datum	Iznos rate	Kamata	Otplat.kvota	Stanje glavnice
					5.000,00 EUR
1	1.3.2016	225,91 EUR	32,92 EUR	192,99 EUR	4.807,01 EUR
2	1.4.2016	225,91 EUR	31,65 EUR	194,26 EUR	4.612,75 EUR
3	1.5.2016	225,91 EUR	30,37 EUR	195,54 EUR	4.417,20 EUR
4	1.6.2016	225,91 EUR	29,08 EUR	196,83 EUR	4.220,38 EUR
5	1.7.2016	225,91 EUR	27,78 EUR	198,12 EUR	4.022,25 EUR
6	1.8.2016	225,91 EUR	26,48 EUR	199,43 EUR	3.822,82 EUR
7	1.9.2016	225,91 EUR	25,17 EUR	200,74 EUR	3.622,08 EUR
8	1.10.2016	225,91 EUR	23,85 EUR	202,06 EUR	3.420,02 EUR
9	1.11.2016	225,91 EUR	22,52 EUR	203,39 EUR	3.216,62 EUR
10	1.12.2016	225,91 EUR	21,18 EUR	204,73 EUR	3.011,89 EUR
11	1.1.2017	225,91 EUR	19,83 EUR	206,08 EUR	2.805,81 EUR
12	1.2.2017	225,91 EUR	18,47 EUR	207,44 EUR	2.598,38 EUR
13	1.3.2017	225,91 EUR	17,11 EUR	208,80 EUR	2.389,57 EUR
14	1.4.2017	225,91 EUR	15,73 EUR	210,18 EUR	2.179,40 EUR
15	1.5.2017	225,91 EUR	14,35 EUR	211,56 EUR	1.967,84 EUR
16	1.6.2017	225,91 EUR	12,95 EUR	212,95 EUR	1.754,88 EUR
17	1.7.2017	225,91 EUR	11,55 EUR	214,36 EUR	1.540,53 EUR
18	1.8.2017	225,91 EUR	10,14 EUR	215,77 EUR	1.324,76 EUR
19	1.9.2017	225,91 EUR	8,72 EUR	217,19 EUR	1.107,57 EUR
20	1.10.2017	225,91 EUR	7,29 EUR	218,62 EUR	888,96 EUR
21	1.11.2017	225,91 EUR	5,85 EUR	220,06 EUR	668,90 EUR
22	1.12.2017	225,91 EUR	4,40 EUR	221,50 EUR	447,39 EUR
23	1.1.2018	225,91 EUR	2,95 EUR	222,96 EUR	224,43 EUR
24	1.2.2018	225,91 EUR	1,48 EUR	224,43 EUR	0,00 EUR

5. ZAKLJUČAK

Krediti, a naročito dugoročno financiranje, nužni su za razvoj gospodarstva. Kod dugoročnih kredita kontrola se vrši odredbom ugovora o samom kreditu. Trošak izvora kod kredita su kamate i naknade, a porezni tretman troška su također kamate, kao porezno odbitna stavka. Posljedica neplaćanja kredita je bankrot.

Poseban značaj za gospodarske subjekte imaju dugoročni krediti koji se koriste radi financiranja dugotrajnih ulaganja u osnovna i stalna obrtna sredstva. Financiranje dugoročnih ulaganja isključivo iz vlastitih izvora često nije moguće ostvariti zbog nedostatnog zadržanog dobitka i amortizacije ili nepovoljnih uvjeta za emisiju dionica. Neophodno je u gospodarskom sustavu mobilizaciju i cirkulaciju slobodnog novca i kapitala, čime se postiže brži razvoj gospodarskih subjekata i gospodarstva. U toj je funkciji dugoročni kredit moćna poluga usmjeravanja i razvoja gospodarstva.

Proizvodi dugoročnog financiranja su: financiranje proizvodnje, investicijsko financiranje, financiranje nekretnina, financiranje proizvodnje opreme i drugih trajnih dobara, financiranje nabavke pojedinačne opreme i prijevoznih sredstava, kreditni programi s poticajima ministarstva i jedinica lokalne samouprave, kreditni programi za održavanje stambenih zgrada, financiranje trajnih obrtnih sredstava, kredit za investicije u poljoprivredi, sindicirani kreditima .

LITERATURA

1. Andrijanić, I. (2001.): *„Vanjska trgovina: Kako poslovati s inozemstvom“,* drugo dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Mikrorad d.o.o., Zagreb
2. Bach, S., Kardum, Ž. (2014.): „*Pouke velikog sloma 1929. i globalne krize 2007.*“, Praktični menadžment, Stručni časopis za teoriju i praksu menadžmenta, Vol. 5,, No. 1
3. Braovac I., Jurić, M. (2009.): „Leasing u teoriji i praksi“, Centar za računovodstvo i financije, Zagreb
4. Brežanski, J. (2008.): *„Ugovor o leasingu – novo zakonsko uređenje“*, Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci Vol. 29 No. 1, Rijeka,
5. Filipović, I. (2014.): „*Računovodstvo financijskih institucija*“, Ekonomski fakultet Split, Split
6. Grupa autora (1999.): „Poduzetničko računovodstvo“, Poslovno savjetovanje d.o.o., Zagreb
7. Gulin, D. i suradnici (2001.): *„Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa“*, Računovodstvo i financije, Zagreb
8. http://hr.wikipedia.org/wiki/Kreditna_institucija (20.05.2016.)
9. http://limun.hr/main.aspx?id=33024&Page (14. 08. 2016.)
10. http://www.ekonomija.ac.me/sites/ekonomija.bild-studio.me/files/multimedia/fajlovi/obavjestenja/2013/05/neutralni_bankarski_poslovi.pdf (14.08.2016.)
11. http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5713 (14.08.2016.)
12. http://www.hbor.hr/gospodarstvo (14. 08. 2016.)
13. http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/K/Komercijalne-banke (20.05.2016.)
14. http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/S/Specijalizirane-banke (20.05.2016.)
15. http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/U/Univerzalne-banke (20.05.2016.)
16. http://www.poslovni.hr/leksikon/aktivni-bankovni-poslovi-481 (14.08.2016.)

17. https://www.splitskabanka.hr/mali-poduzetnici/financiranje/krediti/dugorocni-krediti (14. 08. 2016.)
18. http://zse.hr/userdocsimages/prospekti/STBA-R-AProspekt-312008111304.pdf (14. 08. 2016.)
19. Ilić, M., (2013.): „*Razvoj globalne krize i utjecaj na promjene u financijskom sustavu i gospodarstvu*“, Oeconomica Jadertina, Vol. 3, No. 1
20. Jurman, A. (2007.): „*Pribavljanje izvora sredstava u hrvatskim bankama*“, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol. 28, No. 2
21. Katunarić, A. (1988.) : „ *Banka- principi i praksa bankovnog poslovanja*“ , CIP, Zagreb
22. Leko, V. (2002.): „*Financijske institucije i tržišta I.“,* Mikrorad d.o.o., Zagreb
23. Lukšić, B. (2002.): *„Trgovačko pravo“,* Veleučilište u Splitu, Split
24. Marković, I. (2000.): „ *Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava*“ , RRiF, Zagreb
25. Miletić, I. (2009.): „*Makroekonomski i mikroekonomski uzroci nestabilnosti banaka*“, Ekonomska istraživanja, Vol. 22, No. 1
26. Milić Crnjac, D. (2002.): *„Analitički pristup financiranju dugotrajne imovine putem leasinga“,* Praktični menandžment, Vol. V., br. 2.
27. Orsang, S. (1997.): „*Financiranje emisijom vrijednosnih papira“,* RIFIN, Zagreb
28. Pojatina, K. (2008.): „*Kreditni rizik, kreditni i ekonomski ciklusi u Hrvatskom bankarstvu*“, Ekonomska istraživanja, Vol. 221, No. 4
29. Sesartić. N. (2002.): *„Teorijski i praktični aspekti leasinga“,* Ekonomski fakultet Split, Split
30. Srb, V.(2002.): „*Bankarstvo*“, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek
31. Van Horne, J. C. (1993.): *„Financijsko upravljanje i politika: Financijski menadžment*“, MATE: Zagreb
32. Vidučić, Lj. (2004.): „*Financijski menadžment*“, RRiF, Zagreb
33. Vujčić, B. (2003.): „*Europska monetarna unija i Hrvatska*“, Masmedia
34. Vuković, M (2009.).: „*Financiranje malih poduzeća*“, RIF, Zagreb

POPIS SLIKA

Slika 1. Bankarski poslovi 8
Slika 2. Podjela leasinga 19

POPIS TABLICA

Tablica 1. Razlika kreditnog i vlasničkog kreditiranja 13
Tablica 2. Loši krediti u Europi 15
Tablica 3. Razlika financijskog i operativnog leasinga 23
Tablica 4.a) Opći podaci kratkoročne otplate kredita 28
Tablica 4.b) Plan kratkoročne otplate kredita 29
Tablica 5.a) Opći podaci dugoročne otplate kredita 30
Tablica 5.b) Primjer dugoročne otplate kredita 31